45ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 226 — Կ. ՊՈԼԻՍ 11/24 ՅՈՒՆՎԱՐ 1902 — 14 ՇԷՎՎԱԼ 11 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 1317 — ՈՒՐԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի հասսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره خصوصه

ԳՐԻՉԻՆ ԾԱՅՐԷՆ

3

ԱՏԵՆ ՁՈՒՆԻՆ

— «Շնորհակալութիւնով ստացանք ձեր զրկած գիրքը, որով անցածներս մեզի տուած բարեկամական խոստումիդ կատարած եղաք։ Իրաւ է որ մենք էինք ձեզմէ կարգալու յարմար գիրք մը խնդրողը, որ առանց մերժելու, պատուաբեր հաճութիւնով կը զրկէք ահա։ Բայց եկո՛ւ տես որ դպրոցական արձակուրդի օրերը չատոնց լմնցան, և մենք տարիին բոլոր տուողութեան մէջը երբե՛ք պիտի չի կրնանք միջոց մը ձեռք ձգել անիկա աչքէ անցընելու համար, որով ձեր գիրքը ձեզի վերադարձնել կը փութանք։ Եկող վաստ՝ կարդալու համար, հիմա, դժբաղդաբար, ստիպուած ենք ըսելու, չատն չունինք»։

Անցած ամառ, գործերու պարապուրդի օրերուն մեր քաղաքին բոլորը ընկերովին պտոյտներ ընելու ճիշդ ատենը գտած սեպելով, երբ գլուխնիս առինք ու արփիալիր առտուանցով մը ճամբայ խնկանք, հանդիպած առաջին գեղին «դպրատան» երկու դասատուներուն ինտո՛ր մը եղաւ ծանօթացայ, — անցորդի պարզ ճանչորութիւն, — որոնք ինձմէ ընթերցանութեան ո՛ր և է գիրք մը խնդրեցին։ Պատրաստակամութիւնս բռնեց որ քաղաքը վերադարձիս առաջին պատեհութիւնով, տաքը տաքին, ուղածնին զրկէի իրենց, — հրապարակին վրայ ադ օրերուն քննադատներուն բաւական մը նիթ հայթայթող հատոր մը, նոր՝ տպագրութիւնո՛վ ալ, պարունակութիւնո՛վ ալ։

Առտու մըն ալ նայիս, — աչունի քունթաթախ առտու մը, — սա՛ վերի տողերուն հետ գիրքս իս կը գտնէ։ Վայրկեա՛ն մը կարդալու համար՝ եւ դիւրին եղաւ հասկնալ, վերլուծել ադ խնդրարկու երկու պարոններուն ներքին մարդը։ Ու նեղուեցայ։ Տեսածքին պէս թուղթի մը ունէի ձեռքս բռնած, որ միամիտ —բայց թիւրդրող — քառեր մը կը պարունակէր։ Ի՛նչ տեղը կայ իրար անցնելու, պիտի ըսէք գուցէ, խեղճերուն խոստացածդ յապաղեր ես զրկելու, անոնք ալ բաներնին գործերնին ճանչցող մարդեր՝ բռներ եռ են զրկեր միայն ու միայն իրենց զբաղումին պարապելու համար։ Իրա՛ւ իրենց պարտականութեանը գիտակից վարժապետներ ատոնք։

Կ'օգտէ՛։ Ադ թղթիկը բոլորովին ներհակ կերպով մտածել տուաւ սակայն ինծի։ Նախ, միտքի մշակումին, զարգացումին համար պատրաստ ջանք մը, պիտի ըսէի փափաք մը, կը բաւէ ո՛ր և է մէկուն որ հասնի քիչիկ չափիկ փափաքուած ադ առաջդիմութեան, ա՛ն ալ դասատուի մը համար, որուն արդէն բոլո՛ր զբաղումները, ամբողջ օրուան մը պարապումները չա՛տ աւելի պիտի նպաստեն ադ ջանքը կամ փափաքը պակելու։ Ցեսոյ. պէտքը չէ՞ որ ամէն գործաւոր ջանայ նոր բան մը, նոր պաշար մը ուսնիլ իր կանուխէն գիտցածին վրայ, երբ չահաւոր ըսալուն չափ ալ — եթէ ոչ աւելի— բարոյապէս պատուաբեր է տուիկ։

Է՜հ, ուրեմն, ադ սիրելի պարոններդ իրաւ պատրուակ մը ունեցողի պէս, երբ առաջ գալով ցոյց կուտան գեղի դպրոցի մը մէջ ունեցած զբաղումնին որ արդելք կ'ելլայ իրենց՝ ուղղնին աչխատցնալ պէտքեցու և բարոյացուցիչ ալ գիրք մը —ոչ վէպ—կարդալուն, ես պիտի ըսեմ թէ ծոյլերուն պատրատի փաստաբերութիւնն է ատիկա։ Եւ սիալ չէ՞ կարծելը որ պէտք է լման տարի մը, սահմանափակուիլ մեզ «ուղղական, սեռական... ամսական»ի պէս խնդրոյք մենակ պատճառող պատուելիական դրութիւններուն վերարկուին մէջ։

Հոս է որ կը բարկանամ ալ։ Ինչու որ մեր դպրոցավար անձերու հոգ մեծամասնութիւնը, խուժանը, չօշափելի ելլալու չափով անուսում ու անպաշար, —բացառութիւնները յարգենք նորէն, ընդունուած աս բանաձեւը քշելու տեղը եկայ գլուխլու, անանկ չէ՞, —իմացական ու բարոյական կրկնակի զարգացումներէն քիչ հեռու չէ մնացած ադ միեւնոյն ձախորդ ու անիմաստ ալ առարկութիւններով, թէ՝ հարկ է դաս մը տալ լոկ, ու թէ՝ կարդալու համար ատեն չունին։

Ակնարկուած երկու վարժապետները, ու տակաւին նոյնաքսոյթ չատ մըն ալ պաշտօնակիցներ, սա քանի մը անմեղ տողերուս առջի բերան բարի եկաք պիտի չըսեն ուղածիս պէս, կարելի է։ Բայց ես չեմ խորհիր իսկ ատոր։ Մենակ իրենք աշխատութեան կը հրաւիրեմ անձանձիր, ելլան հոս, ելլան հոս։ Չէ, սահմանափակուելու չէ դաս մը տալու գծուած կանոնին մէջը, երբոր գիտենք թէ ադ եղանակը մարդուն միտքը ամուլ մնալու վտանգին սահմաններուն կը տանի կը հասցնէ։

Կատոր մըն ալ իրենք՝ մեր մատղաշ ուղղեղներուն— քիչ ըսուած է—ադ ուղղիչները՝ մանաւանդ թէ իրենք ուրիշին աչակերտելու են զարգանալու, լեցուն պաշար մը մթերելու իրենց մէջ ու միշտ աւելի լաւին, միշտ աւելի առողջին հետամտելով։ Եւ, ինձմէ իրենց չիտակ խօսք, թող չսպասեն որ թուեմ պարապ պահերնին աս մասին տրամադրելի ընելու համար։

Ու բոլոր աս չաղակրատութիւններովս մէկուեղ կ'ուզէի հոս կրկնելու հաճոյքէն չի զրկել ինքզինքս երկար ատենէ ի վեր դասի պէս սերտած գոց ըրած ու խելացի գլուխի մը վերագրուած սա զրոյցը,—որ նաեւ կրնայ աս տողերուս իբրեւ վերջաբան պատչաճիլ —թէ աշխատելու կամք ունեցողին ժամանակը չէ որ կը պակսի։ Շա՛տ աշխատելու է, սորվելու համար չա՛տ։ Հակառակ պարագային սակայն պիտի վրանին ցաւիմ.— ինքզինքս որ իրապէս ցաւեցայ երկու նոպզնոր բարեկամներուս որոնք, «վագանձա»ն երբ որ զայ՝ կարդալէ փախչելով ու տարիէ մը վատնուած յոգնածութիւնին պատրուակելով տղու պէս, պիտի արդեօք վերակրկնեն սա իրենց անչափ մը անպատուաբեր բանաձեւը.

—Ատն չունինք։

ԱՍՊՈՒՐԱԿԷՍ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ՎԷՐՏԻ

(1813 - 1901)
ԻՐ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

(Շար. Երկոյ—ընէ Ի վերջ)

Ինչ որ Վէրտին կը յատկանչէ, այն է որ Վէրտի կարծես ծնած է միմիայն «թատրոն»ի համար և իր գործին մէջ ի յայտ կու գայ ամէնէն աւելի «թատրոնի մարդը»։

Վէրտիի ոճը յուզիչ և կորովի է, զօրութիւն և ուժգնութիւն կը յատկանշեն իր երաժշտութիւնը, որ խիստ հաղուագիւտօրէն նուրբ ու փափուկ է։ Անիկա տիրական է ու ցնցող թէև երբեմն իտալական ճոռոմութեամբ (անֆաղ) համեմուած «ֆրազ»ներ դուրս կը ցայտին իր կեանքոտ ու առնական երաժշտութենէն։

Գլխաւորաբար իր Մելոտին կը կրէ հետեւեալ «թիր—մօթիֆ»ը.

Մի-մի-մի— մի-ֆա-մի-ֆա-մի

Քննադատներէ ոմանք կը կարծեն թէ Վէրտի իր վերջին գործերուն մէջ Գերման երաժիշտներու ու մասնաւորապէս Վակնէրի ազդեցութիւնը կրած է, բայց սխալ է այս կարծիքը։ Պարզապէս Վէրտի ձգելով իր հին հրաժշտական կաղապարը, ուզած է նոր կաղապարի մը մէջ ձուլել իր երաժշտական գաղափարները (իսէ)։ Այս պարագան ահա նշանչած է որ ոմանք կարծեն թէ իր «Ֆալսթաֆ» գործի լիրիքը ազդուած ըլլայ Վակնէրի «Էլ մեթր չանթէօր»էն։ Սակայն պարագային ակներեւ է որ Վէրտի եղած է «խկատիպ հանճար» մը ու մնացած է միշտ «Իտալացի»... գեղարուեստական տեսակէտէն։

Վէրտի այնքան մեծ տեղ մը գրաւած էր ժողովրդեան սրտին մէջ որ դեռ չմեռած... արդէն իսկ անմահացաւ։ 1889ին ճէնովայի մէջ անմոռանալի հանդէսներ կատարուեցան իր յոբելեանին առթիւ։ Միլանի մէջ երկար ատենէ ի վեր իրեն ի պատիւ կանգնուած արձան մը կը յաւերժացնէ իր յիշատակը որ անմահ պիտի ըլլայ դարերու երկարատև ընթացքին մէջ, սերունդներէ սերունդ։

* *

1901 յունվար 27ին, «Երաժշտութեան Տիտան»ը Վէրտի կ'աւանդէր իր հոգին Մեծին մէջ։ Իտալական կառավարութիւնը կը պատրաստուէր իր ծախքով փառաւոր յուղարկաւորութիւն մը կատարել Մանցոնիի եղածին պէս. բայց երբ իր կտակը բացուեցաւ, եղական հանգամանութեամբ մը, զոր «Խստեցեալք»ի հեղինակը չէր կարողացած ճանչնալ, Վէրտի կը գրէր. «Կը փափաքիմ որ իմ յուղարկաւորութիւնս չատ «պարզ» ըլլայ. արշալոյսին կամ վերջալոյսին, առանց երգի ու երաժշտութեան. երկու քահանայ, երկու մոմ և խաչ մը կը բաւեն. չեմ բաղձար ո՛չ մէկ պատիւ»։ Ուստի իր յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ իր փափաքին համաձայն պարզ, թէեւ ժողովրդական բուռն յուզման և համակրութեան մէջ։

ՄԱՐԴԸ ՎԷՐՏԻԻ ՄԷՋ

Վէրտի ոչ միայն բարոյապէս այլ և նիթապէս ալ կրկին բարերար մը եղած է մարդկութեան։ Իր թողած հարստութիւնը կ'անցնի վեց միլիոն ֆրանքի գումարը զորս բաժնած է բազմաթիւ բարեգործական նպատակներու։

Վէրտի ամէն տարի գրեթէ 200,000 ֆրանք հեղինակի իրաւունք կը տանար։

Ինքը վտանգած է իր ամբողջ կեանքը յօգուտ արուեստի և մարդկութեան։ Մաքուր ու անկեղծ է իր հոգեբանութիւնը. իր նկարագիրը կուռ ու անբասիր։ Ինքը պարզութեան ու համեստութեան տիպար մը եղած է, որ ուզած չէ երբէք ինքզինքը ցուցնել, ու երեւցած է միշտ գեղջուկի մը հագուստներով։

Վէրտի քաղաքական պաշտօններ ալ վարած է։ Եղած է երեսփոխան ու ծերակուտական։ Անդամակցած է Գեղարուեստական Ակադեմիաներու, ստացած է բազմաթիւ պատուանշաններ զանազան կառավարութիւններէ։ Իր մարմարէ կիսանդրին դրուեցաւ ծերակոյտի սրահին մէջ։ Իտալիոյ քաղաքներուն մէջ, բազմաթիւ փողոցներ ու թաղամասներ իր անունը կը կրեն ու փառաւոր յիշատակարան մը պիտի կանգնուի իր ծննդավայրը՝ Պուսսէթոյի մէջ։

Ահա այսպէս կը վերջանայ այս մեծ մարդուն կեանքը, որ ժիրդ դարուն ամէնէն մեծ ու ցայտուն դէմքերէն մին եղաւ։

Երաժշտական այս հսկայական ու գեղեցիկ գործը զոր Վէրտի արտադրեց, զինքը երբեւ գեղարուեստի աշխարհի ամենափայլուն դոնարներէն մին։ Իր մահը ցաւալի կորուստ մըն է թէ՝ Իտալիոյ և թէ՝ գեղարուեստական աշխարհին, ու քանանդակ մարդկութեան համար, որուն զոհեց իր ամբողջ կեանքը։ Գերեզմանի յաւերժութիւնն ալ որ անուանը՝ որ «անմահ» պիտի ըլլայ և «յիշատակ»ը՝ որ անջնջելի։

1902 Յունվ. — ՅՈՎՀ. Կ. ՍԱՐԳԵԱՆ

ՁՈՐՍ ՀՈՎԵՐԷՆ

Կ. Պոլսոյ մէջ, Ղալաթիոյ աչտարարակին մօտերը, յունական եկեղեցի մը կը գտնուի, զպտի ծէսով, որ Վանուորսի-Սէն եկեղեցի կը կոչուի։

Հոն, Ս. Բարսեղի խորանին վրայ, կը տեսնուի գունաւոր պատկեր մը, որ կը ներկայացնէ Սուրբը՝ աղօթքի մէջ։

Եւ այս պատկերը աջ կողմին վրայ, վարը, ստորագրուած է երկու սկզբնատառերով. J. V.։

Արդ, այս երկու սկզբնատառերը կը ցուցնեն Բիէռ Լօթիի բուն անունը, Ժիւլիէն Վիօ։

Իր Պոլիս գտնուած միջոցին, Բիէռ Լօթի այդ Վանուորսի-Սէնին մօտ կը բնակէր։ Անիկա յաճախ բարի կրօնաւորներուն քով կ'երթար՝ զպտիերէն դասեր առնելու։

Եւ իր շնորհակալութիւնը անոնց յայտնելու համար է որ այս պատկերը գծած է Բիէռ Լօթի։

Այս քաղարկուած գաղտնիքը կը յայտնենք, որպէս զի այն Ֆրանսացիները որ Պոլիս այցելեն, արձագանգել տան ասկից ետքը իրենց քայլերուն տոփումը՝ լռիկ եկեղեցիին մէջ, ուր Բիէռ Լօթի երեւցած է իբր կրօնական նկարիչ մը։ (Ֆիկարօ)

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ԱՐՈՒԵՍՏԱՇԱՆԴԷՍ ՄԸ

Պելճիզացիները այս պահուս չատ կը փիճաքանին տիեզերական արուեստաճանդէսին ծրագիրներուն վրայ։

Այս ծրագիրներէն մէկը՝ ամէնէն յատկանշականներէն է։ Արուեստանդէսը, փոխանակ մէկ վայր մը կեդրոնացած ըլլալու, ինչպէս կ'ընեն ամէն տեղ մինչեւ հիմա, պիտի բաժնուի պելճիական մէկ քանի քաղաքներու մէջ։

Անվէռա՝ ծովային ճարտարուեստներու պիտի յատկացուի. Պրիւքսէլ՝ դեղարուեստներու և ընկերային մտաւոր գիտական բաժիններուն։ Կան՝ հիւսուածական արտադրութեանց. Լիէժ՝ հանքային և մետաղային ճարտարարուեստներու, վերջապէս Պուիկը՝ դեղարուեստական հնութիւններ պիտի ցուցադրէ և Օսթէնտ պիտի կազմակերպէ գեղջրի վերաբերեալ ցուցադրութիւններ։

Անչուշտ կառավարութիւնը կառավարութեան երթեւեկութենէ դատնաւոր ու նպաստաւոր թառիֆայով մը, պիտի դիւրացնէ հաղորդակցութիւնները արուեստանդէսի այս վեց կեդրոններուն միջև։

Քիչ մը քիչ գործնական թէեւ՝ բայց չա՛տ ինքնատիպ, էէ՞։

ՀԱԿԱ-ՖԷՄԻՆԻՍՔՆԵՐՈՒՆ

Տիկին Վալբիւրկա, որ արդէն ասկէ առաջ՝ 1900ին, լոզալով Մանչի նեղուցը կտրած էր՝ Գալէէն մինչեւ Տուվրը հասնելով, այս անգամ ալ նմանը չտեսնուած ուժի մը փորձը կուտայ, միշտ լոզալով։ Դանուբի սառոյցներու մէջէն, ութ ու կէս վայրկեանի չափ լոզացած է երկու քիլոմէթրի անջրպետ մը կտրելով։ Բաթէէէ մեներ է և առանց արկածի մը հանդիպելու, հասեր է զինուորական լոզորդութեան վարարանին առջեւ։

Ցառաջիկայ ամրան, դարձեալ առաջադրած է նոր փորձ մը ընելու Մանչի նեղուցին մէջ՝ Գալէէն Տուվր։ Եւ այս անգամ կը յուսայ՝ աւելի յաջողապէս։

Եւ դեռ կ'ըսեն հակա-ֆէմինիսթները թէ՝ կիները ֆիզիքապէս չեն կրնար մրցիլ այրերուն հետ...։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (31)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ
ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ե.

ՀԵՏՔ ՄԸ

Լբրիչ միջահասակ, զօրեղ կազմով ու տարիքէն չատ պակաս ցուցնող մարդ մըն էր։ Ցիսուն երկու տարեկան կար։

Իր հուժկու ուսերուն վրայ, աւելի պզտիկ ու նուրբ կ'երեւար գլուխը, որու վրայ կը շողային իր երկու շարժուն և չափազանց արտայայտիչ աչքերը։

Ամբողջութեանը մէջ բարի մարդուկ մը կ'երեւար, Բարիզի կավրշներուն յատուկ չարաճճի կերպարանքով մը։

Պիեր Մօնմարթրի ետեւի փողոցներէն մէկուն մէջ ծներ էր և զօրագունդի մը մէջ անցուցեր էր տղայութիւնը։ Լբրիչ նախկին զինուոր մըն էր. քաջ, յանդուգն նոյն իսկ, որով սքանչելի համբաւ մը հանած էր ընկերակիցներուն մէջ։ Աչքը գոց գիտէր իր Բարիզը։

Գրեթէ մռլտալով թողուց աչկերտները երկրաչափը ընդունելու համար։ ու անանկ ընդունելութիւն մը ըրաւ որ աւելի պարտէզին պահպանութիւն ընող չուներուն գաղտնի ներս մտնող դատարկապորտի մը ըրած ընդունելութեան կը նմանէր։

Գործէ քաշուելէն ի վեր, այդ այցելուները այնքան գլուխը տարեր էին, ինչպէս կ'ըսէր։

Բայց Լբրիչի դէմքը լուսաւորուեցաւ կարծես, երբ Բօպէր ըսաւ թէ Պ. Քարտէքի կողմէն կու գար... Անմիջապէս սիրալիր կերպարանք մը առաւ։

—Ա՛, վարպետը կը զրկէ կոր ձեզի. այս պարագային բարի եկաք, պարոն։ Կը տեսնէ՞ք, չեմ կրնար բան մը մերժել Պ. Քարտէքին։ Մարդ է ան... բայց նստէք, խնդրեմ, և ըսէք թէ ինչ կը փափաքիք...

—Ի՛նչ առաջ, Պ. Լբրիչ, պէտք է ինքզինքս ներկայացնեմ ձեզի։

—Բնականաբար։

—Բօպէր Տէրվալ։

—Ա՜հ, ըրաւ բարակը չափազանց հետաքրքրուած... Տէրվալ... այո՛, հետեւած եմ ձեր դատին։ Բաղդաւոր է՛ք, չիտակը, այս կերպով անոր մէջէն ելլելնուդ։ Առա՛նց դիտգնութեան, կը հաւնիք, չէ՞... թերեւս նոյն իսկ ատոր համար է որ եկաք դիս գտաք... քնութիւն մը... հէ՞... լաւ, գուշակեցի՞...

—Այո, իրաւունք ունիք, քնութիւն մը, միայն թէ խնդիրը, այն դժբաղդ տուամին վրայ չէ որուն ես ալ խառնուեցայ...

—Վա՜յ...

—Պէտք է գտնենք մէկը որ անհրեւոյթ եղած է։

—Ժավէլ փղոցի խնդիրը։

—Ո՛վ գիտէ... թերեւս... բայց աւելի աղէկ է որ բոլոր պատմութիւնս պատմեմ ձեզի...

—Այո՛, այո՛, ճիշդ է... յայտարարեց նախկին քննիչը... մեթոդը ամէնէն առաջ, առանց անոր բան մը յառաջ չերթար...

Շըմնէին վրայէն առաւ ածուխի պէս սեւ հողէ ծխամորճ մը...

—Կը ներէք, ըսաւ։

—Բայց անշուշտ։

—Որովհետեւ գիտէ՞ք, ինծի այնպէս կու գայ որ աւելի աղէկ կը հասկնամ երբ կը ծխեմ։

Եւ առանց Բօպէրի պատասխանին սպասելու, որ Լբրիչի տարօրինակ բնութեանը վրայ կը ժպտէր, ոսոխկանը ոտքի ելաւ և ծխամորճը վառելէն յետոյ, սկսաւ երկիւղածօրէն մտիկ ընել անոր։

Բօպէր, մանրամասնօրէն, առանց ամենափոքր կէտ մը մոռնալու պատմեց անոր իր պատմութիւնը։

Փոքր թռչուններու սիրահարը ուշադիր ականջ կու տար երկրաչափին պատմութեան։

Քանի եղելութիւնները որոշ կերպարանք մը կ'առնէին, բարակին դէմքը կը կերպարանափոխուէր, ճակատը կը խորշոմէր, աչքերը կը քթթէին, բարակ շրթունքները կը սեղմուէին, և ունդունքը կը դողդղային։

Բանակի ձիուն նման որ երկար ամիսներ զօրագունդէն հեռու մնալէ յետոյ, թմբուկին ձայնը կը լսէ, ոսոխկանը կ'արթննար։

Ու վերջ ի վերջոյ բոլորովին ձգեց ծխամորճը, ալ աւելի ուշադրութեամբ հետեւելու համար առամին բոլոր մանրամասնութիւններուն։

Ատեն ատեն ալ գլուխը կ'երերցնէր։

—Դիտէ՞ք որ չատ աղուոր գործ մըն է ձերինը, կ'ըսէր, դժբաղդաբար դիւրին չպիտի ըլլայ մէջէն ելլելը։

Ցետոյ երբ Բօպէր պատմութիւնը աւարտեց, երբ իրեն ըսաւ թէ հաստատապէս միտքը դրած է փնտռել Արմանտ Անթուանը, նախկին ոսոխկանը սկսաւ յօնքերը քերել, ինչ որ իր քով մեծ վարանոտութեան մը նշանն էր։

—Կ'ուզէ՞ք անկեղծօրէն կարծիքս յայտնեմ ձեզի, ըսաւ, աւելի դիւրին է մարդերիս մը գտնել—բայց օրիորդ Արմանտին համար չի հասկնաք ասիկա —ծովեզերքի աւազակոյտերուն մէջը կամ եթէ աւելի լաւ կը սեղէք աւելի դիւրին է ասեղ մը գտնել խոտի դէզի մը մէջ։

—Ըսել է, հարցուց Բօպէր քիչ մը բարկացած, կը խորհիք թէ բան մը կարելի չէ ընել։

—Ա՜հ ըսել չուզեցի։ Սատանայի չափ փորձիչ է, ընդհակառակը, ձեր գործը, բայց մէջէն ելլելը դիւրին չէ, ինչպէս քիչ մը առաջ ըսի, է. Պ. Քարտէքը, չա՛տ գոհ պիտի ըլլայ, գիտեմ, եթէ յաջողիմ ասոր մէջ... բայց պատուաւոր բան չպիտի ըլլար եթէ հացէն աւելի կարագ խոստանայի ձեզի։ Եւ յետոյ սա ալ ըսեմ որ ձեր փնտռածը գտնելու համար, քիչ մը քիչ փարայ չպիտի երթայ։

(Շարունակելի)

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ԻՆԿԻԼԻԹԵՐԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ.—«Լօգալ Անձայկէր»ոէ պէր վէճէը աթի օգուտմուշ տը։

Կէյէն հաքթա գօնթ Պիլօվէն Բայխաթակ մէճլիսինոէքի պէեանաթը՝ Ինկիլիզէրին հիտէթինի Թարիք իթմէքտէ վէ Մ. Զէմպրլէյն՝ Պալֆուր վէ բարլամէնթօ ազալարը իլէ կազէթաներն չիքեանաթը մուճիպ օլտուղը հալտէ, Միւճթէմիան Ամէրիգա իլէ Ալմանիա արասընտաքի տօսթանէ միւնասէպաթ՝ զիեատէսիլէ իլերուլէշմէքտէ պուլունմուշ տը։ Բրէնս Հանրի՝ փետրվարըն 15ինտէ Նիւ-Եորգտա Ալմանիա իմբէրաթօրը հաղրէթլէրինէ մախսուս ինչա օլունան եաթըն ուէնիզէ էնտիրիլմէսի ըէամինտէ հազըր պուլունճաղ տը։

Միւշարիլէյին իսթիգպալի իչուն չիմտիէն Ամէրիգա մէմուրլարը թարաֆընտան թէտարիքեաթը ֆէվգէլատէ կէօրիլմիշ տը. միշարիլէյ՝ Նիւ-Եորգտա Ամէրիգա գավմընը միւսաֆիրի օլարագ իգամէթ իտէճէք վէ սօնրա Ամէրիգանը չաեանը թէմաշա չէրլէրինի զիեարէթ իտէճէք տը։ Բրէնս Հանրի՝ Ամէրիգա չէհրլէրինտէն վուգու պուլաճաղ տավէթլէրին ճիմէսինէ իճապէթ վէ անա կէօրէ հարաքէթ իտէճէք վէ պինաէնալէյի մէմլէքէթինէ եագընը վագրթտա ավտէթ իտէմէճէք տը։

Պունունլա պէրապէր, թէյմին օլունտուղունա կէօրէ, միշարիլէյ բրէնս՝ Ինկիլթէրա գրալը հաղրէթլէրինին թաճ կիյմէսի մէրասիմինէ հազըր պուլունճաղ վէ անա կէօրէ, հարաքէթ իտէճէք տը. օ զէմանա գատարտա Ինկիլթէրատա Ալմանիա ալեյհինէ բէյտա օլան հէյեճան՝ սիւքիւնէթ քէսպ իթմէշ օլաճաղ՝ տը. գաթէն Մ. Պալֆուր՝ կէյէն ճիմատա կիւնի իրատ իթտիեի նութգտա, Մ. Զէմպրլէյնին իրատ իթտիեի նութգը մալիմատան տօսթը, Ալմանիաեա մաղէրէթ պէեան իտիմէտիինի, վէ քիւրէթ արզտա Ինկիլիզ սատիրիյէ մուգաեսէսէ իտիլէճէք ասքէր եոգ ուրտիմէքլէ, պաշգա տէվլէթլէրին թաճգը իտիմշ օլմաեաճաղընը պէեան իթմէսիյլէ, Ինկիլթէրատա էֆքէտրը ուճմուիյէ՝ օլտուղճա սիւքիւնէթ քէսպ իթմշ օլաճաղ տը։

Ֆաղլա օլարագ բրէնս տը կալ հազրէթլէրինին Ալմանիա իմբէրաթօրը հազրէթլէրինին սէնէի տէվրիյէնի վէլատէթի միւնասիպէթիյլէ, Պէրլինի զիեարէթ իտէճէի իսպէրի՝ Ինկիլթէրատա էֆքէտրը ուճմուիյէնի թէսքինէ մէտար օլմուշ տը։ Պիրտէ, բարլամէնթօնրն քիչու

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ իրիկուն Ս. Պատրիարքը, իր հետ ունենալով Տ.-Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտին, այցելեց Բարձր. Մեծ Եպարքոսին։

—Բարերգի Նախորդ Տեղապահ՝ Յովհաննէս Վրդ. Յակոբեան, երկուշաբթի օրը մայրաքաղաք եկաւ իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար։

—Կարնոյ երկրաշարժին առթիւ, քաղաքին մէջ կազմուած նպաստահաւաք յանձնաժողովը, մինչեւ դեկտ. 28 հաւաքեր է 3,881 օսմ. ոսկի և 32 ղր.։ Հանգանակութիւնը կը շարունակուի դեռ։

—Երզրումի առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետի առաջնորդական պաշտօնը հաստատող կոնդակը այսօր կը ղրկուի Պատրիարքարանէն՝ Կայս. Պէրաթին հետ։

—Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական տեղապահ, Կիրակոս եպիսկ. Բէքմէզեան, տակաւին Սիս չէ գացած և Մենդեան տօնը անցուցեր է Ատանայի մէջ։

—Սակէ առաջ, Տիարպէքիրէն 13 որբեր Պաղտատ ղրկուած էին և հոն մարդասիրաբար որդեգրուած։ Բայց այս անգամ լքուած ըլլալով այդ որբերը, նորէն Տիարպէքիր ղրկուեր են։

—Խառն Ժողովոյ Մենունդէն վերջի նիստը յետաձգուած է յառաջիկայ ուրբաթ օրուան, ուր պիտի կարդացուի Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեանի մէկ պաշտօնագիրը։ Կ'ըսուի թէ Ազգ. Կեդր. վարչութիւնը ի նորոյ օրինական գործողութեան պիտի ձեռնարկէ, քանի որ Տ. Գէորգ Ս. Երէցեան իր արամադրութիւնը փոխած չէ։

—Ազգ. տուրքերու կանոնաւոր հաւաքման համար Տնտես. Խորհուրդը միջոցներ ձեռք առնել կը խորհի։ Մտադիր է այդ Ազգ. տուրքերը հաւաքել տալ Թաղ. Խորհուրդներու քարտուղարներու և Թաղի մուխթարներու միջոցով, որովհետեւ Պատրիարքարանի պիւտճէին անձկութեան մէջ կը գտնուի այս պահուս և Ազգ. տուրքերու գանձումը պիտի հաւասարակշռէ զայն։

—Ատանայի մէջ կաղանդին օրը, ի նպաստ Ազգ. վարժարանին նուագահանդէս մը տրուեր է տեղւոյն երիտասարդ արուեստակիներու կողմէ, և 240 մէճիտի հասոյթ մը գոյացեր։ Հանդէսին ներկայ գտնուեր է նաեւ Մէարիֆի միւտիրը։

—Թէհրանէն «Թան»ի կը գրեն.— «Պարկասանի գահաժառանգ իշխանը, որ Ամրպատական նահանգին ընդհ. կառավարիչն ալ է, Թատրոնի «ամաթէօր» մը է։ Գահաժառանգ իշխանին թատերասիրական ճաշակը զոհացնելու համար, Դավրէժի Հայ ղէղրոցներուն հոգաբարձութիւնը մնայուն թատրոն մը հաստատեց այս վերջին քաղաքին մէջ։ Ներկայացումները ֆրանսերէն լեզուով կը տրուին։ Վերջերս ներկայացուցին Վիքթոր Հիւկօյի «Անժէլօ»ն։ Սրահը լեցուած էր։ Դահաժառանգը ներկայ էր իր տան բոլոր անդամներուն և սպայակոյտին հետ։ Ներկայացումէն վերջ, Գահաժառանգը շնորհակալ եղաւ դերասաններուն, և հրաւիրեց զանոնք գալ նոյն թատերախաղը ներկայացնել նաև իր ապարանքին մէջ»։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Անատոլեան միաբանութեան անդամ կարնեցի Հ. Վահան վարդապետ Ռէհանեան վախճաներ է։ Յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուեցաւ Օրթագիւղի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ։

ԱԶԴ.— Թաղիս Քարոզիչ Գերապատիւ Տ. Հմայեակ սրբազան Եպիսկոպոս Դիմաքսեան հանդերձեալ է Ս. պատարագ մատուցանել ամսոյս 13 առաջիկայ կիւրակէ առաւօտ, յաւուր ուխտէրէց Ս. Մենդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, Թաղիս Ս. Յարութիւն Եկեղեցւոյ մէջ, ի յիշատակ կենդանեաց և ննջելոց Էսաեան տոհմին և յետ Ս. Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի վասն ննջեցելոց սոյն ազգատոհմին։

Բերա, 10 Յունվար 1902.

* * *

Բարձրաշնորհ Սրբազան Պատրիարք հայրը հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիւրակէ, 13 Յունվար, Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ եկեղեցին ի հոգեւոր միխիթարութիւն բարեպաշտ հաւատացելոց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Դ. ԵԿԻՆԵԱՆ Մ. ԷՐԱՔԷՐՃԵԱՆ

10 Յունվ. 1902
Կէտիկ-փաշա

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նորահաստատ Մատենադարանը.— Կարօտ ուսանողներու նպաստը.— Հին ու նոր ձմեռները։

Ուրֆա, 30 Դեկտ. 1901

Լսարանական աշխատութեանց հետեւանքով այս օրերս ընթերցասէր ազգայիններու օգտին Մատենադարան մը հաստատելու ձեռնարկութիւն եղաւ հոս։ Առաջնորդարանի հաճութեամբ նոյն Մատենադարանը փոխադրուեցաւ Եկեղեցւոյն սեփական եղող գրքերէն նպատակայարմար երեւցածները։ Սոյն կարեւոր ձեռնարկին հոգածուներ գործի կոչուած ըլլալով՝ կը յուսանք որ Մատենադարանը հեղինեռ բարգաւաճ վիճակ մը պիտի ստանայ։

Դարձեալ Լսարանական գործունէութեան գնահատելի հետեւանքներէն ըլլալով՝ կարօտ ուսանողաց ստարելու մարդասիրական գործը աւելի ընդարձակութիւն ունեցաւ վերջերս։ Նոյնպէս լիայոյս ենք որ ապէ եթէ կարօտ ուսանողաց աւելի մեծ թիւ մը պիտի կրնայ օգտուիլ բարեսիրտ նուիրատուներու այդ նպատակով ընձեռած նպաստներէն։

* * *

Մերերն ալ կ'աւանդեն, հին գրաւոր ծանօթութիւնը ալ կը հաստատեն թէ ժամանակին այս տեղի ձմեռուան կլիման աւելի խստաշունչ կ'ըլլայ եղեր։ Ասոր ապացոյցներէն մին կը ներկայացնեն՝ գրեթէ ամէն տան մէջ գտնուող վաղեմի գեղեցիկ յարկերը, ուր մարդիկ ձմեռը կ'ապաստանին եղեր եղանակի խստութեան դէմ պատապարուելու համար։ Այդ ժամանակներուն համար գրուած է անուշտ թէ Ուրֆայի մօտակայ լեռնակի մը վրայ, ուր կը գտնուին Ս. Յակոբ Մծբնայ հայրապետի մեծ մենաստանին աւերակները, ամառ ձմեռ ձիւնը պակաս չ'ըլլար եղեր։ Ո՞ւր այդպիսի խստաշունչ եղանակ մը, և ուր վերջին ժամանակներու համեմատպէս մեղկ ձմեռները, որոնց մէջ քիչ կը պատահին իրապէս խստաշունչ համարուած ձմեռուան օրեր։

Այս տարի մանաւանդ՝ մեր ձմեռը մինչեւ ցարդ պարզապէս անուանական եղած է՝ կրնայ ըսուիլ։ Ահա, դեկտեմբերը կը լրանայ ու աւանդօրէն ձիւնաբեր կամ ձիւնաշատ նկատուած Ս. Յակոբայ շաբաթն անցած ալ է։ Երկու շաբաթէ ի վեր, անուանի Սուրբը սակայն տակաւին չնշանաեց իր ալեաց... ձիւնափայլ «ճերմակութիւնը»։

Առանց այդ «ձիւնատարափ»ին ալ՝ պատկառելի հայրապետին «ալեփառութեան»ը հաւատացող մեր Հեռմեռանդ ժողովուրդը՝ բնաւ դժգոհ չէ եղանակէն այս մեղկութենէն, որ գոնէ քիչ մը կը մեղմէ տաքցնող լաթէ, վառելիքէ ու բաւարար սնունդէ զուրկ աղքատին ձմեռուան տառապանքը։

Եթէ տակաւին սառուցիւն չկայ՝— կամ յուսուարին վերապահուած է,— փառք Աստուծոյ, առատ անձրեւները պարբերաբար պակաս չեն՝ Թրմեցնելու՝ չափ երկիրը՝ որ անցած տարուան երաշտութեան հետեւանքով պասքած ու մրկած էր։

Գ. Կ. Ո.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

«Մաղիկ»ի յունվար 1 թուոյն մէջ Իւսկիւտարէն Թաղեցի մը՝ Պ. Ենիկ Փափազեան հարցում ուղղած էր հրապարակ թէ՝ Գուլգունճուք-Իճատիէի Թաղական Խորհուրդը ինչ մասնաւոր ետ չ'առներ այն 1000 կանգուն գետինը որ աւանդաբար կը գտնուի հանգ. Ներսէսեան էֆ.ի վրայ, և որ շատ տարիներ առաջ նուիրուած է Թաղեցի բարեպաշտ ընտանիքի մը կողմէ՝ եկեղեցի մը կառուցուելու նպատակաւ, դիտել տալով նաեւ թէ այդ գետնին վրայ գտնուած քարերն ալ եկած գացած էին ո՞վ գիտէ, ո՞ւր։

Յարգելի դիտողին նման ես ալ իբր Թաղեցի՝ հետաքրքրուեցայ այդ հարցով՝ որ եկեղեցւոյ չահուց չուրջը կը դառնար, և նախանձախնդիր ոգւով փափաքեցայ զոհացում տալ հետաքրքրութեանս, և այդ նպատակաւ դիմեցի ուղղակի յիշեալ Թաղ. Խորհրդոյն՝ ինչպէս պատշաճութիւնն և ուղղամտութիւնը կը պահանջէին։ Մեծապէս զոհութեամբ համակուեցայ երբ ցոյց տրուեցաւ ինձ յիշեալ գետնին պաշտօնական կալուածագիրն (Մէնէտը Խագանի) որով կը հաստատուէր անոր ազգին փոխանցուած ըլլալն։ Հանդուցեալ Ներսէսեանի ժառանգորդ գաւակունք (կամ ըստ յօդուածագրի անունց յաջորդող սերունդը) սիրայօժար դարձուցած էին ազգին այդ աւանդ գետինն ըստ բաղձանաց Թաղական Խորհրդոյ, որ անոր վաճառման արտօնութիւնն ալ ձեռք բերած էր Ազգ. Կեդր. Վարչութենէն։ Իսկ քարերը, դիտէ՞ք, ո՞ւր գացած էին, ուղղակի Իճատիէի Համամ ճառատէն, հոն քանի տարիներ առաջ յանուն Իճատիէի վարժարանին կառուցուած քարաչէն վեց կալուածոց չինութեան գործածուելու համար։

Ինչ հարկ այս տեսակ կանխահաս հարցեր մամլոյ միջոցաւ ուղղելու, քանի որ անդին քթին տակը՝ աւելի մօտ կը գտնուի Թաղական Խորհուրդ մը որ Թաղեցւոց վստահելի քուէովն պատուուած և դիտակ իր պաշտօնին հանգամանաց, ըստ ամենայնի նախանձախնդիր գտնուած է իրեն աւանդուած ազգ. հաստատութեանց և անոնց սեփականութեանց պահպանութեան և ապահովութեան։ Անկեղծութիւնն և ուղղութիւնն այն տեղն երեւան պիտի գային, երբ յարգելի դիտողն ուղիղ ճամբէն ընթանար՝ դիմելով ուղղակի Թաղ. Խորհուրդին քան մամլոյ, որ աւելի հեռու ձախողանքի կը մատնէ զինքը՝ իր հաղորդած հակասական տեղեկութիւններն հրատարակելուն առթիւ։ Ուրեմն ինչ օգուտ անհարկի հարցեր ուղղելէն, որ աւելի թաքուն հաչիւներ կը բուրեն քան Ս. Եկեղեցւոյ չահուց հոգածութիւն և նախանձախնդրութիւն։

ՇԱՀՄԻՐԱՄ

8, յունվ. 1902

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԹԱՂԵՑԻ ՈՄՆ. Գում-Գարու.— Եթէ կ'ուզէք որ հրատարակուի ձեր նամակը, պէտք է որ յայտնէք ձեր անունը։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒ

Ողբացեալ Մատթէոս Մամուրեանի յիշատակին նուիրուած «Արեւելեան Մամուլ»ի Կաղանդի թիւը դեռ երէկ ստացանք՝ որ ճոխ հաւաքածոյ մըն է իր ամբողջութեան մէջ գրաւոր և Պոլսոյ ծանօթ ու լաւագոյն գրիչներու։ Այս բացառիկ թիւը սովորականին եռապատիկը պարունակութիւն ունի և տպագրուած է շատ մաքուր թուղթի վրայ՝ ստուգիւ կաղանդէջ թիւ մը կոչուելու արժանի վիճակի մը մէջ։ Գինը սակայն չնչին տարբերութեամբ մը, 4 ղրշ. փոխանակ 3 ղշ.ի։

Առաւաստի պարունակութիւնը

Գաղթականութիւն՝ Կարապետ Եղեանց և Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոս.

Օնտինը եւ իր արտօսրը՝ Գրիգոր Զիլինկիրեան.

Ամուսնական խնդիրը Իզմիրի Հայոց մէջ, երիտասարդներու յանցանքը՝ Մ. Նուպարեան.

Տնակս՝ Ռ. Որբերեան.

Թեր ու դէմ սէր և իր պարագաները՝ Կ. Սուփհանեան.

Մամուրեանի կեանքէն՝ Ա. Տիվրիկեան.

Բնական հետեւանքը՝ Դ. Վարպետեան.

Ցիշատակները՝ Ռ. Ց. Պէրպէրեան.

Կեանքը, Դեռնոսարենն՝ Աղ. Փանոսեան.

«Պարտաւանաց քուէ» մը՝ Բօտաք.

Վերջին գիւերը՝ Մուշեղ Վարդպետ.

Էնդի դեմէն Թասէրեաղ՝ Թկլատենցին.

Վաթ, ես մեռնէի՝ Ռ. Զարդարեան.

Լեղուաբանական նախդիր մասնիկներ՝ Ց. Գաղանճեան,

Թափառումներ՝ Ա. Յարութիւնեան.

Տալը, Լէյլա՝ Գ. Շահինեան.

Հրաչքը Ֆոնրեզի՝ Քրիշանթէմ.

Իտէալի պակասը մեր գործերուն մէջ՝ Խ. Քէչիչեան.

Գաւառային կեանքը.—դաշտէն ղբպոց՝ Լ. Սրապեան.

ՎՐԻՊԱԿ.—Երէկուան մեր առաջին յօդուածին մէջ «Գոմմէրսիալ Վիկ Սքուլ»ը կարդալ «Գոմմէրշիալ Հայ Սքուլ»։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Ս. ԴԱՒԹԵԱՆԻ՝ «ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ»ի
Զ. և Է. պրակները։
Մամուլի տակ է Ը. պրակը։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՏՈՒՊԼԻՆ 23 յունվար.— Ինկիլիզերա հիւքիւմէթի Իրլանտա իրթիհատը ճէմիյէթէթինին թէվսիի նիւֆուզ վէ էհէմմիյէէթ իրթիհեանէն վէ Ամէրիգա իլէ Աւսթրալիատա պուլունան Իրլանտալիար թարաֆընտան մանէն վէ մատաէթէն մուալէնէթէ մաղնար օլտուղունտան տօլայը, էնտիէ իրմէկեթ պաչմամչ տրը։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ճէնուպի Աֆրիղատան աւլանան պիր բաօրա կէօրէ, Թէքրէր հէնուզ 60,000 թիւֆէնկէ վէ մըգտարը քիւսի էրզագ վէ միհիմմաթա մալիք օլուպ, պունլարըն ճիւմէսի հէման զայրը գապիը նիւֆուզ պիր եէրսէք մանֆուզ պուլունմադտա իմիշ։

ԲԱՐԻՍ.— Մալիյեկ նաղբրը զբվամլը չէքիր իւզէրինէ վէրկի թարհը հագգընտաքի գանուն լտեիհատնա տաիր միւզաքէրաթը՝ չէքիր գանֆիբաբնտան սանրաեա թալիզընը թալէպ իրթիհեինէ բաղմէն, մէճլիսը մէպուսան՝ պու պապտէ միւզաքէրտտա պուլունմադտա տրը։

ԼՕՆՏՐԱ.—Մէճլիսը մէպուսանտա խարիճիյէ նէզարէթի միւսթէշարը Լօրտ Ռիմ տիւն ադշ. գաբ. 27—36½
» » » էն եիւքսէք 27—38
» » » էն աշաղը 27—35½
Բումէլի շըմէնտըֆէրի ադշ. գանտ. 109—½
» » էն եիւքսէք 109—⅞
» » էն աշաղը 109—⅜

ՊԱՆԴԱ ԱԳԻՍՕՆԼԱՐԸ

Բէյտի ագսիոնը Օս. լիր.
Սիկարէթ Ա. —94
» Բ. —54
Թրամվայ 5—60
Ժուխտան 1—45
Օպլիկասիոն Թրամվայ 483—
Ասիւրանս 3—57
Դրէսի ժէնէրալ —
Սօսիէթէ Օթօման Խկ. լիր —
Լօրիօմ 49—50
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէգ 402—
Թրանսվայ 120—
Բրիտիշ Թահվիլաթը 477—
Դրէսի Ֆօնսիէ Էմիրքսիէն 266—
Անատօլը շըմ՝ ագսիօնը 10—25

—

ԱԴԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը 108—02
Մէճիտիյէ 98—
Ինկիլիզ լիրասը 110—09
Ֆրանսայի ալթունը 87—34
Բոլ 90—20
Գրէմից ալթունը 51—06
Գարպօն գայմէսի 8—57

—

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 22 յունվար
Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը 94—12
Օսմ. էհամը գաբանտը 25—12
» » Բ 50—50
« » Գ 27—37
Օսմանլը Պանգասը 12—
Մբսրը Տուլ. մութթահտէ 107—12
Պուլկար իսթիքրազը 80—50
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատէ 25—32½
Թրանսվայ 4—84
Շարթրէթ 4—18

—

Բարիզ 22 յունվար
Ֆրնս էսհ. 4% ֆր. 100—32
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանտը 25—65
Բումէլի շըմէնտըֆէրի 111—50
Օսմանլը Բէյժիսի էսհամը 320—
» Պանգասը 554—
Գէյիսի Լիոնէ 1041—
Իթալիա էսհամը 99—45
Բաքորիթէ Թիւրք 505—
Օսմանլիյէ —
Տուան Օթօման 510—
Սբանսիոլ 77—25
Թրանսվայ 123—50
Գամպիո 3 այ վատէ 25—115
Էմիրսիէն իւնիֆիէ 109—35
Շարթրէթ 107—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա 110—15
Բարիզ 3 այ վատէլի 22—76¼
Ֆիորէնց Մանտա 21—71
Վիէննա չէքի (գուբոն) —

—

Պէրլին 21 յուն.
Բումէլի շըմէնտրֆ. (մարգ) 107—
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո 20—260

—

Վիէննա 21 յունվար
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո 239—30
Բումէլի շըմէնտրֆէրի ֆր. 104—90
Օսմանլը Բէյժի ագսիօնը 287—

ԻԼԱՆԸ ԲԷՍՄԻ

Մէճլիսը մանրամասի Շահանէ բասթանանէլէրինտէ իսթիմալ իտիլէճէք եէտի եիւզ թէնէքէ սիեահ թէնբօն մուրէքքէպլիրինն պէէր թէնէքէսի իբլի եիւզ իկիրմի պէշ կրամ օլմագ իւզրէ, պու քէրրէ միւնագասաեա վազ իտիլտիեինէն, իթասընա թալիպ օլմադ՝ նիմունէ վէ չէրաթինի կէօրմէք վէ տահա զիեատ թաֆսիլաթը լազմէ ալմագ իւզրէ, եիւզատ օն հիսասը իլէ թէէմինաթը նագտիյէ վէ եահուտ Տէրսէաադէ թիճարէթ օտաը իլէ մուգավէլաթ մուհարրիրլիկինէն մուսատագ քէֆալէթը գավիդիյէլէրինի համիլէն, ճուսատան մատտա պէէր կիւն թէլէկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էդիմէլէրի իլան օլունուր։

ԻԼԼՈՆ

ԱՏԼԻՑԵԼԷ ՆԵԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Ատլիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի տարէսի իլէ Իսկիտար վէ Պէյ օլու տարէլէրի բապուչճուլուգլարընտան վէ բէրաբքնտէ սաթրճրլրգ եանի չերպէթիւիւք վէ էթմէկճիւիւք, դանվէճիւիւք վէ սուճուլրգ վէ սիմիթճիւիւքլէրինն միւտէթը իլղամիյէէլերի սէնէի հալիյէ չուպաթը նիհայէթինտէ միւնդազի օլաճաղընտան, թարիխը իլանատան իթիպարէն, ճուսատան վէ չէրաթին անլամագ իսթէեինէրին էյտամը մէդգիւրէտէն մատտա կիւնլէրէտ սատթ ալթը պուչուգտա թէէմմանթ ագչէլէրինի համիլէն էնճիմէնը իտարէի տաղիյէէ միւրաճաաթ էդիմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 9 Բեանունը սանի 317

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԻՐԴԱՍԸ (50)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷՊԻԷՆ ԴԷՆՕԼ ԼՈՒԻ ԺԻՒՏՅՈՒ

ՊԻՐ ՍԷՐՄԷՐԻ

Իբի տէֆա տը պիր չօգ եէրլէրի տօլաչմագ, եարասընն վէրտիի զատֆիյէէթ, Մարքիզին հալի՝ Թրիպիւսին գուվվէթինի քէսը իթմէքտէ իտի. Թրիպիւս տէտիքի։

— Նէ քէտէրիմ վար նէ եօրկէնտմ. սիզի պու գատար մէսուր կէօրսիւքճէ մէսուսիյէթիմ արթըեօր։

—Նաֆիլէ պէնի ալտաթամազսընըզ. եօրուլտուղունուզ ալիքեար. պիր ազ չուրատա չաեբրտա օթուրալըմ։

Մարքիզին պու սէօզլէնի գապուլ իլէ պիր ազ իլէրուլէրինտէ պուլունան չաեբրլըզա օթուրտուլարքի, եանլարընտա ուֆագ պիր տէրէ ճէրէեան իթմէքտէ վէ իւզէրլէրինէ տանի ճէսիմ պիր քէսթանէ աղաճը՝ տալլարընն սաեէլէրինի սալմագտա իտի. իքիսի եանեանա սէօզ սէօյլէմէքսիզին օթուրուեօրլարտը. Մարքիզ՝ էլինտէ թուֆտուզը գամէլիա չիչէեի իլէ էյլէնիեօրտը. Թրիպիւս տէ կէօզլէրինի ճէրէեան իտէն սուեա ալթի իտէրէք տուրմուշ օլտուղունտան, պու սիւքիւթը Մարքիզ իլա՝ լալ իտէրէք տէտիքի։

— Շիմտի, սիզ Մ. Թրէանընն թէքլիֆինի գապուլ ի՞թմէտինիզմի։

Թրիպիւս՝ Մարքի իլէ քէնտի արասընտա զուհուր իտէն մուհավէրէտէն Մարքիզին խապէրտար օլտուղունա չաշտը. Մարքիզ սէօզլինէ տէվամ իտէրէք տէտիքի։

—Զէվճիմ իլէ արանքզտաքի մատտէտէն խապէրտար օլտուղումա թէճաճ՝ էլ սիրիտինիզ. լաքին չաթօտա սիզէ քիթապէթ մէէմուրլիյէթինի թէքլիֆ իթմէսինի պէն սէօյլէսիմ. զիրա սիզտէն այրըլմագ իսթէմէօր։

Սիզէ վէ զէվճինիզ Մարքի հազրէթլէրինէ պանա գարշու կէօսթէրտիեինիզ էլթաֆը պինիհաեէտէն նաչի նէ գատար արզը ուպուտիյէթ իթմէմ ազ տրը։ Մամաֆիհ, էլթաֆը մէզքիւրէնին էն ֆէվգէլատէսի օլան պու թէքլիֆի գապուլ իթմէկեօրում քի, օտա, քէնտիմճէ զաթէն իֆասընա մուգթէտիր օլամահաճազըմ պիր թէչէքքիւրի՝ պիւթիւն պիւթիւն նագապկը իճրա իթմէմէք իչուն տրը։

— Շաթամուզտա բահաթ վատճէնինզի պիւիրսինիզ. սէօյլէտիեինիզ սէօզլէր իսէ ըէմի մասազէրէթլէրտանտր. պու խուսուսատա պէնի իգնա իթմէկլիսինիզ. նի՞չուն կիթմէք խաթէօրսունըզ։

— Լազըմ տրը մատամ։

—Նէտէ՞ն լազըմ օլուեօր. քիթապէթ ճիւպ մրիթտինիզ. լաքին չաթօտա սիզէ քիթապէթ մէէմուրլիյէթինի թէքլիֆ իթմէսինի պէն սէօյլէսիմ. զիրա սիզտէն այրըլմագ իսթէմէօր։

Սիզէ վէ զէվճինիզ Մարքի հազրէթլէրինէ պանա գարշու կէօսթէրտիեինիզ էլթաֆը պինիհաեէտէն նաչի նէ գատար արզը ուպուտիյէթ իթմէմ ազ տրը։ Մամաֆիհ, էլթաֆը մէզքիւրէնին էն ֆէվգէլատէսի օլան պու թէքլիֆի գապուլ իթմէկեօրում քի, օտա, քէնտիմճէ զաթէն իֆասընա մուգթէտիր օլամահաճազըմ պիր թէչէքքիւրի՝ պիւթիւն պիւթիւն նագապկը իճրա իթմէմէք իչուն տրը։

— Շաթամուզտա բահաթ վատճէնինզի պիւիրսինիզ. սէօյլէտիեինիզ սէօզլէր իսէ ըէմի մասազէրէթլէրտանտր. պու խուսուսատա պէնի իգնա իթմէկլիսինիզ. նի՞չուն կիթմէք խաթէօրսունըզ։

— Լազըմ տրը մատամ։

—Նէտէ՞ն լազըմ օլուեօր. քիթապէթ խըտմէթինի մահզա սիզին իչուն իսթիթիրա օլունմուշ ատտ իտէրէք, պիդէ եիւք օլմամագ ֆիքրինէ՞մի գահիպ օլտուղունուզ. էկէր պէօյլէ իսէ, ալտանըեօրտուղունուզ. պիդէ եիւք օլաճագ օլաճընը, պու գատար իւզէրինիզէ տիւշմէզտիք, սիզին պէնիմ ճանրմը գուրթարարագ, իպրաղ իթտիեինիզ խըտմէթէն տօլաեը, պէն՝ սիզէ գարշը մինեթտար օլտուղում հալտէ, պու մինեթտարլըզըմ՝ հիչ տէ կիւճիմէ կիթմէեօր։

— Եարամըն խասթալըզըմըն պէր թարաֆ օլարագ իատէի ափիյէէթ իտիշիմ՝ մանգա հիմէմաթը ալիճինապանէնիզ սէմէրէսիտիր։ Գուլիպէմտէ գալսամ մութլագ եաշամազտըմ. պուտատա էօլիմտէն գուրթարմագ տիմէք տեեի՞մի տիր. պէնի գուրթարմագ իչուն սիզին կիպի պիր մէէքին դայրէթինտէն պաչգա հիչ պիր շէյ ֆայտէմէնտ օլամազը։

— Բէք կիւզել, պէն մէէք օլուրում, ֆագատ մէէքին էմրլէրինէ իթաատ իթմէլիսինիզ։

— Սիզին էմրինիզէ իթաատ՝ տիւնեատա էն զիեատէ արզու իթտիեիմ շէյ տիր. լաքին թէէսսուֆ իտէրիմ քի, էմր իտէճէեինիզ շէյին գապուլի պէնճէ միւմքին սեեիլ տիր։

— Հէյր իթաատ իթմէլի հէյմատ պիրազ ֆէտտաքեարլըգ կէօսթէրմէլի տիր։

— Շիւպհէսիզ, Ֆագատ Նամուս վէ հայսիյէթի իսլալ իթմէմէլի տիր։

Պու սէօզլէրի, սէրսէրի՝ պիր թարզը զարիպպէ թէչաֆֆուզ իթտիեինտէն, Մարքիզ՝ սիւքիւթա մէճպուր օլտու։

Թրիպիւս — քէնտիմճէ իթթիխազ իթտիեիմ մագսատտա պէնի հիւրր պըրագընըզ, մատամ, էմին օլտուղունը զանն իթտիեիմ պու մագսատ իսէ վազիֆէ տիր։

— Անլատամաեօրըմ, չուրասընը անլատամաեօրըմ քի, ճատպա սէօյլէտիեիմ սէօզլէրին նամուսա ճինէթը թէսալիւգը նէրէսիտիր։ Կալիպա պու սապահ թէրս թարաֆընընզտան գալզմըշընը։

—Սէօզլէրիմի միւսահազատը սէօյլէտիեիմ իչուն գալպինիզի գրբարմ իսէ, աֆվընընը թէքմէնի իտէրիմ։

— Աֆվ օլունտունուզ. լաքին չուրասընը անլամագ իսթէրիմքի, Մ. Մարքինին թէքլիֆինի գապուլ իտէրսէնիզ, նամուս վէ վազիֆէնիզէ նէսէքթէ արզը օլա պիլիր։ Նամուս, հայսիյէթ, վազիֆէ սէօզլէրի՝ պէօյլէ ատի մէպահիսատ գուլլանըլաճագ գատար էհէմմիյէթսիզ սէօզլէր տէեիլ տիր։

— Ֆագըրլար իչուն, մատամ, սայու զայրէթ՝ վազիֆէ, սէրպէսթ եաշամագ տաքի նամուս տրը։

—Բէք ալէա, Թրէանատա սէրպէսթ օլարագ չալըշընընը. սէրպէսթլիեինիզէ մանի օլո՞ւրմրկը զանն իտէրսինիզ։

(Տեվ-դ)

ՏՕՐՏՕՐ

Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԲԺԻՇԿ

ՄԱՆԿԱՐԱՐՋ

ՎԻՐԱՒՈՐՅԱ

ԼԱՆԿԱ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէհիսէ քեաֆն (Էճզախանէ-Թիւրքիյէ) եէվմը քիւշաբնտան պէրկէսթէրտիյի ինթիզամ վէ տրգգաթի տան վէ իհզար օլընան քեաֆֆէի էսվիյէսին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթին-տէն տօլայը շէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիսալ օլմագ շէրէֆինի իպրազ ինթիզ տիր. պու տրգգաթ վէ ինթիզամա մունզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրճէ ասրլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտրն պայրճասը տրը. ամմէնին միւսէլլէմի վէ տէվարիրը բէմիյէնին տախի մուսատտագ օլտուգը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսատէն պէքլէնիլէր չու խրատմաքը միւսթահսէնէկ պիր իլավէի ինսանիյէթքարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսատէն չիմիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիլճիմէկ զուէֆայի խասթէկան մէճճանէն թէտավի թիտրիրմէք վէ մուալէճաթը լազրմ տախի քէզա պիտ իճրէթ իթա իտիլմէք կիպի իլթիյար օլընան ֆէտաքարլըգլար նազարը տրգգաթա ալընաճագ օլուր իսէ պու էճզախանէնին խթիհսալը մէնֆաաթան զիյատ հէմճինխէ խրատէ կիպի պիր գիրքը ինսանիյէթբէրվէրի իւզրինէ թէէսիս իտիլմիշ օլտուգը տէրճալ թայէին իտէր, իշթէ չու թատտա օլընան հիմմաթը մասրուֆէտէն նաշի տիր քի պու էճզախանէ թարիգ թէրգգրատա գաթի տէրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէրթէկէի իհրաղ էլէմիշ վէ պու եիւզտէ էսթ էրպապա միւրաճաաթրն մէնհնիյէթ վէ էճհիյէթինի վէ ամբպպանրն տախի իսշնուտխինի ճէլպ էլէմիշտիր։

Մէգքիւբ էճզախանէտ քեաֆֆէի իլէ վէ էմրպատա քէսպը ինթիսաբը թամ էրլէմիշ մէշհիրը ամբպպա հէր կիւն էվգաթը մուայնէնէտ հազրը պուլունտրգլարը կիպի զիւքիւր ու իւնասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայնէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտ պուլընան ալէաթ վէ էտէվաթը ֆէնհիյէսինրն միւքէմմէլիյէթի սէպպի իլէ եէկեանէ տէնիմէլիյէ չայան օլան (թահփիսատ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն Էվրօպատա տօգուզ սէնէ թախիլ ինթիրիլիքէտէն օնրա իլգ տէֆա օլարագ քիմիակիր տիբլօմասրը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավտէթ ինթիզ օլան Մէքքէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմիէրինտէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսիմ իտիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնները թահլիլտէքի իգթիտարը պուրաճա նասը մալիմ իսէ, Էվրօրաճասա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինանատա միւհիմաճը թահլիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը ինթիտամ իլէ պիթթահլիլ աթբպպահա իհրազ վէ պինայէն ալէյ աթբպպայի մուամիլէյհիմին իշլէրինի պիր գաթ տահա թէսիլ ինթիքատ օլտուգը կիպի մէրի օլան մասէլէնի նէպաթի հէր նէվ մէվատտրը տախի սուլէյթը միւքէմմէլէտէ թահլիլ վէ իհզար ինթիքատ տիր։ 8—3

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նօմէրօլու տաթրէի խուսուսի։

ՀԱՐԻՒ ՇԻՐԳԷՔԻ

Սէրմաեէ վէ ինթիեաթ — 107,000,000 ֆր.
Սէնէնին մագպուզաթը 21,000,000 »
Էօտէնէն զիեան 252,000.000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գրյմէթի 19,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄՐ ՇԻՐԳԷՔԻ

Սէրմաեէ վէ ինթիեաթ 153,000,000 ֆր.
1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիր 260,000,000 »

ՊՈՒՇԻՐԷԹ զաեէթ միւսաիտ չէրաթի իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր։
ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւթթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիեաթլա էօմիր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐԲԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Աժանսը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշըսընտա տրը։

Գ. ԷՐՄՈՆԻԻ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱՍԸ

ՊԷՕՑԻՒՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐՕԶԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթի վէ չէօրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընն էսկի նամ վէ չէօհրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը սալա թէպտիլ օլուհնամըշ օլտուգը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինդիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի ինթիքալ իլէ միւֆթէխիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմլէրինտէն պաղըլարընն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէտտէէն աչմշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ սալա վէ զաթան իշթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմասընընա, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իդիալ օլուհնամատագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ ինթիմլէրի թավսիեէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵՍԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՃԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

1881էն ի վեր աեզական և եւրոպական շաքարեղէններ պատրաստող Ճիլան էֆ. Տավուտեան իր՝ Գումրու Սթամբոլի մերձ 27 թիւ և Պալի-Բազայի զաուվարին վրայ գըտնուող թիւ 50 խանութներն ու գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է։ Հոն պիտի գտնէիք ոչ միայն զանազան թարմ շաքարեղէններ և եւրոպական համեղ ըմպելիներ, այլ նաեւ էն դժուարահաճ ճաշակներու գոհացում տուող, հարսանիքի և անուան տօնախմբութեանց համար յատկապէս պատրաստուած, ֆոնտան շաքարներ, բրիֆիուռ, ֆուռէ, ֆոթ կլասէ և այլն։ Ինչպէս նաեւ Բ-Ռիէ-Ռէի վերաբերեալ ամէն տեսակ խմորեղէններ։ Բերել տուած է նաեւ զարդարուն սնդուկ ֆանտէզի տուփերու և թուղթերու մեծ մթերք մը։ Այս անգամ իր Յարգոյ յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ՝ %ին 30 զեղչով սրբադիր է ծախելու։

23—24

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։
ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի չքաղրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։
Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։
Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց դեռեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԵՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՐԵՎԱՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։
Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Գալաթա՝ Դարտքէշ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ. 19,534,276
» » եանկըն » » » 460,267,203
» » » բրիմի » 1,433,965

Էօյտ-ը էՆէրէնէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրաթի իլէ սիկուրթա ագատէր
Եանկը- էՆէրէ հէր նէվի պինա վէ էշնա իւզէրինէ սիկուրթա ագատ իտէր։
Նէֆսի-ի էՆէրէ- էՆէրէ մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։
Հիսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի ինմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի (Տէրսաատէթտէ Դրէսդի Էքոնէ, Լօնտրատա Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Սօֆիատա Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թարալար իչիւն միւսաիտ վէ միւթէպէր քէֆիալէթլի աճէնթլէր արանըլըյօր — Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, ճէտիտխան
Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիւ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ԲԱՐԻՋ ՍԷՐԿԷԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ 1900

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՃՀՈՒՐ ՏԻՔԻՃ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՍՏԻՃ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

NEW HOME

Մէկքիւբ Սէրկիի Ումումիսինէ միւքեաֆաթը, HORS CONCOUR ըէգապէթսիզ գազանմըշ սրը։
Էն ուփագ թէփէրրուաթընա գատար էմսալրա թէվէֆֆիւգ իտէր։
Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ աճէնթասը Ա.ՄԷՏԻՍ ՍԱԼՎԱԹՈՒ
Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահէճ Գարուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն՝ 7 թրամուէյ խաթթը իւզրինտէ։ Շիրկիճէլի՝ Իզմիթտա, Սիլիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սարիչ

ՆԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈԿՈՆՆԵՐ ԵՒ ԱՂՕՏ ՆՇՈՅՆԵՐ

Բանաստեղծական սիրուն կտորներ ու հաւաքածոյներ, որոնց հեղինակներն են Կեսարիոյ Ս. Կարապետ Վանքի աշակերտներէն Բարսեղ էֆ. Պ. Խաչէրեան՝ հեղինակ «Աղօտ Նշոյլներ»ու և Ե. Տ. Եղիազարեան՝ հեղինակ «Կոկոններ»ու։ Տարեզլխոյ առիթ գրքերու սովին մէջ, սոյն գեղեցիկ հրատարակութիւնը արժանի ընծայ մը կրնան ըլլալ։ «Աղօտ Նշոյլներ»ու հեղինակը 300 օրինակ նուիրած է Կեսարիոյ Ս. Կարապետի որբանոցին։ Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներու քով։
«Աղօտ Նշոյլներ»ու գինը 100 փարա, իսկ «Կոկոններ»ը 5 ղրշ.։ Մեծաքանակ գնողները պէտք է դիմեն Մեծ Աչքի էֆ. խան, թիւ 39։ 20—20

ՕԳՈՒԵՌՈՒՆՈՒՉ

Գումաշլարընն տաեանը գալըլըը վէ եաճագտա օլտուգու էլպիսէլէրին զարաֆէթ վէ մէթանէթիյէ ումումըն մէնհուսնիյէթ վէ խօշնուտխինի ճէլպ մուվավֆագ օլան Ֆուեումճուլար չարշըսընտա, Թէրզի Պազը սօգաղընտա, 14 նօմէրօլու ԿԱՑԻԼԷԹ նամ թէրզի մաղազասը սահիպի Գրիգոր Տր. Գասպարեան էֆ. պու տէֆա տախի գրշ միւնասիպէթիյէ հէր պիր քիսէէ վէ հէր պիր կուսթօյա էլվէրիշլի գուժաշլար ճէլպ էլէմիշ օլտուգունտան, ՈՒՃԻՈՒՉ, ԶԱՐԻՖ ՎԷ ՄԷԹԻՆ էլպիսէ իսթիմէք արզու իտէնլէր մէզքիւր մաղազաեա պիր քէրրէ միւրաճաաթլարընա պէեէտթիրքէր սրէհէթինի թաստիք էէտիրքէր տրը։

ՅԱՐԻՒԺԻՒՆ ԷՖ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւսիպլէյէ՝ օն պիր սէնէ մուգատէմ, Մէքթէպի Հուգուքը Շահանէյէն պա չահատէխամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ գայրէթ ու իսթիգամէթիյլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպապը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սընրքի տավա վէքիլէրինտէն մասրուֆ պիր զաթ սրը։
Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօճատ իտէր։
Պիր մէպլաղը մալիում մուգապիլինտէ ալթը այրգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայտ վէ գապուլ իյլէր։
Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիսմաթ ալմագ իսթէեէնիլէրէ պէյանը բէյ վէ իթթայը մալիսմաթտան գաչընմագ։ Էքսէր տավալարտան բէչին իւճրէթ ալմատրը կիպի, բէք չօգալրընտա սուլէյն թէվվիյէտ գուսուր էյլէմէգ։ Սապահլարը սաաթ 2—6եա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եաղըխանէսինտէ պուլունուր։
Իտարէխանէսի՝ Պաագ Ավի ճատաէսինտէ Մուսուլ խանընտա 22,23 վէ 24 նումէրօլը օտալար տրը։

ԷՆԻԿԻՐԻԻ մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց հաշիւները կարգադրել «Մանզումէ»ի գործակալ Դանիէլ էֆ. Աչըգեանի հետ։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

ՀՐԱՆՏ Ս. ԽԱՆՃԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԳՐ. ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

16ածալ, ԺԶ-240 էջ, բազմաթիւ պատկերներով և 2 քարտէսներով։

—« ԳԻՆ 5 ՂՐՇ. »—

ՆՇԱՆ - ՊԱՊԻԿԵԱՆ նորահաստատ գրատունը գոհ սիրտով կը ծանուցանէ թէ կրցած է ամբողջովին «Նոր ուղղութիւն»ով ու «Նոր մեթոտ»ով Աշխարհագրութիւն մը հրատարակ հանել։
Ամփոփ, բայց ամբողջական տեղեկութիւններ Բնական Աշխարհագրութեան վրայ, Քաղաքական Աշխարհագրութեան անհրաժեշտ ու էական ծանօթութիւնները միայն, առանց սակայն ո՛և է չորութեան սիրելի պիտի ընեն այս գիրքը աշակերտին և ուսուցիչին համար ալ միանգամայն։
Ամէն խնամք տարուած է աշակերտին միշտ ներուն վնտռել դրդելու։
Մինչդեռ մեր այս գիրքին համար պատրաստուած «բոլորովին նոր» բազմաթիւ պատկերներ աւելի կը դիւրինցնեն ընթացքն «ամբողջական» հասկացողութիւնը։
Վստահութեամբ կրնանք ըսել թէ նոյն իսկ շատ հարուանցի ակնարկ մը, պիտի կրնայ համոզել ընթերցողը, թէ «բացարձակապէս» նոր փորձ մըն է մեր այս աշխատութիւնը։
Հայցէ՝
Գրատուն ՆՇԱՆ ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 60, Էսկի-Զապթիէ ճատտէսի.

ԳՐՊԱՆԻ

ԷՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1902

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

Յօրինեալ ՄԱՐՈՒԹԻՆ Ա. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԷ

Տէր եւ Հրատարակիչ
Մ. ՍԱՐԳԻՍԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Գին 50 Փր.

Բուն ՕՐԱՑՈՅՑԻՆ զատ՝ ունի Յաւելուած մը՝ զանազան կարեւոր ծանօթութիւններ։

* * *

Ազգ. Հիւանդանոցի մի քանի տարիներ առաջ հրատարակած Ընդարձակ Օրացոյցի դիրքն ու բովանդակութիւնը խիստ ճոխացած ըլլալով՝ Բոլոքական և Հռոմկական ազգայինք սկսած են անոր մօտ Օրացոյցներ պատրաստել, ուստի Սարգիսեան եւ ԸՆԿ. Տպարանը՝ բազմաթիւ Ազգայնոց խնդրանաց համաձայն այդ պակասը կը լրացնէ, այս նպատակաւ միայն հրատարակելով ներկայ Օրացոյցը, առանց մտքէն անցնելու Ազգ. Հիւանդանոցի Օրացոյցներուն վնասել։
Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց խանութները։ Նաև կը գտնուի Պահճէ Գարու, Զրավաճառ-Գրավաճառ Նշան ազայի, և Բերայի բոլոր Հայ ծխավաճառներու խանութները։
Կեդրոնատեղին է Սարգիսեան եւ ԸՆԿ. Տպարանը, Պապը-Ալի ճատտէսի Թիւ 38։
Իսկ Իզմիրի մէջ Այի Եօրկի փողոց Գ. Պաչազիրկեանի խանութը և Հայոց Առաջնորդարանին դիմացը ծխավաճառ Տիգրան Տէր-Մաթէոսեանի խանութը։

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԻՊ ՏՈՀՄԱՍԻՆ ՆԵԱՆԳԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Այս դէպքերէն իբր երեսուն տարի առաջ, Կ. Պոլիս՝ Կէտիկ Փաշայի կողմերը բարեկեցիկ ընտանիք մը կը բնակէր ինքնամփոփ ու անչշուկ։
Ամէն բան չափուած, սահմանուած էր այս տան մէջ, որուն պետը՝ գործէ քաշուած պարկեշտ մարդ մը, հասոյթովը կ'ապրէր եօթ տասը տուներու, զորս կառուցած էր իր բնակած թաղին մէջ։
Երբ մենք այսօր ալ շատ դաղափար չունինք եղեւմտացոյցի վրայ, պատուոր հասատուն տարեգլխէն իսկ կը սահմանէր մանրամասնութիւնը ծախքերուն։ Ուտեստի, հագուստի, կալուածներու նորոգութեան, պատահական դէպքերու եւն.ի բաժինները հաշուելէ ետք, կը ջանար միշտ գումար մը խնայել, անոր համար որ գործելու վիճակին մէջ չէր այլ եւս ու չքաւորութիւնը սոսկում կ'ազդէր իրեն, այս լեցուն հասակին մէջ։
Զորս զաւակ ունէր, երեքը մանչ, իսկ ամէնէն փոքրը աղջիկ։ Զաւակներուն ամէնքն ալ սակայն, դեռ իրենց հօր օգնելու վիճակին մէջ չէին։ Մեծը միջահասակ, դիրուկ, թխագոյն պատանի մը, քսան, քսան երկու տարեկան մօտ, Ռօպէրթ գօլէճ կը յաճախէր, ուր առաջնակարգ դիրք մը գրաւած էր իր աշխատասիրութեան ու ընդունակութեան շնորհիւ, իսկ միւս երկուքը իրարմէ հազիւ երկերկու տարեկան փոքր, թաղային դպրոցէ կիսաւարտ եւած, կրթական թեթեւ պաշարով շուկայ իջած էին ու կը ծառայէին մէկ մէկ վաճառականի մօտ, հազիւ յաջողելով ամենայն գումար մը ստանալ։
Նահապետական հով մը կար հասատուին ընտանեաց վրայ, այր ու կին վերջին ծայր համերաշխութեամբ ու սիրով կ'ապրէին, օրինակ հանդիսանալով իրենց բարի զաւակներուն, որոնք ոչ նը-ւազ սիրով, յարգանքով ու հնազանդութեամբ կը վերաբերուէին իրարու նկատմամբ։
Առտու իրիկուն, աղօթքը անհրաժեշտ էր ընտանիքին [անդամներուն ամէնուն ալ համար որոնք քահանայի մը չափ հմտութիւն ունէին եկեղեցւոյ օրէնքներուն և կարգ ու սարքին մասին։ Ո՛չ երեկոյթ, ո՛չ թատրոն, ոչ անուան տօն բնաւ չէին տեղի ունենար այս խաղաղիկ բնակարանին մէջ որուն նահապետը թէև արձաթամոլ չէր, սակայն մէկ լուցկիին իսկ հաշիւը կ'ընէր և չէր ներեր որ անտեղի շռայլութիւններ իր հանգիստը վրդովեն ու ելմտացոյցը խանգարեն։
Ընտանիքին նեցուկը սակայն, մեծ զաւակը, Ռօպէրթ Քօլէճի ուսանողը, Յովհաննէսն ըլլալ սահմանուած էր։ Ամէն աչք անոր վրայ կը յառէր և հօրմէն սկսեալ եղբայրները, մայրն ու քոյրը, ամէնքն ալ անով կը պարծենային։
Հասատուն՝ բնականաբար նեղուելով կը վճարէր Յովհաննէսին տարեթոշակն ու միւս ծախքերը որոնք բաւական ստուար գումարի կը յանդէին։ Հնուստես հայրը սակայն՝ վստահ իր զաւկին արժանիքին ու բարոյականին վրայ, կը ժողուէր, կը մտտեսէր խնայողութիւններն ու օրինակելի վեհանձնութեամբ՝ Յովհաննէսին ձեռքը կը դնէր զանոնք, բնաւ չզգացնելով անոր իր զոհողութեան մեծութիւնը։
Այն օրերն երբ դպրոցէն տուն վերադառնար Յովհաննէս, տօնական երեւոյթ կ'առնէր այս անշշուկ բնակարանը։ Մայրը ամէնէն համեղ կերակուրներն ու անուշեղէնները կը պատրաստէր, հայրը սովորականէն աւելի թանկագին մրգեր կը դնէր, եղբայրները իրենց կարողութեան չափով հաճելի ըլլալ կը ջանային, իսկ փոքրիկ քոյրը բնաւ քովէն չէր հեռանար, հազարումէկ զրոյցներ, պատմութիւններ ընելով այնպիսի դէպքերու վրայ որոնք տեղի ունեցած էին շաբթուան մէջ, եղբօրը տունէն բացակայութեան պահուն։
Յովհաննէս բնականէն առաքինի ու պարկեշտ երիտասարդ, քօլէճին դասախարակութիւնը, անգլիացի հեղինակներու տեսական ընթերցումը աւելի լրջութիւն մը տուած էին անոր, որ այս հասակին մէջ իսկ գիտէր պատկառանք ու սէր ներշնչել ծնողաց ու եղբայրներուն։ Բնաւ խոստում մը, կամ մեծախօսութիւն մը չէր լսուեր բերանէն, ապագայ ընելիքներուն մասին, բայց ամէնուն ալ, նոյն իսկ դրացիներու, ազգականներու և դպրոցի վարիչներուն ալ հաւատքն այն էր որ ապագային մեծ մարդ պիտի ըլլար Յովհաննէսը։
Այն թուականին քօլէճական սաստկապէս կը ճարակէր Կ. Պոլսոյ մէջ օրական երկու երեք հազար հոգի զոհելով և չատ տուներու ամբողջ ընտանիքն սպառելով։ Համաճարակը որ ահ ու սարսափ կ'ազդէր ամենուն վրայ, փոխանակ իր ազդեցութիւնը նուազեցնելու, օրաւուր կը հրաշէրէր, ամբողջ տուր և առը դադրեցնելու ասպէնան սասկութեամբ։
Բանջարեղէն, միրգ, կասկածելի ուտեստ, ձկնեղէն ամբողջութեամբ ծովը կը թափուէին և ամէն մարդ կ'ենթադրէր մը յառած՝ որ օրուան դեղափսէր էր այն տանենայ բժշկական տեսակէտով, եօթնական զրուշ կը վճարէին դեղագործներուն, ծամերով կարգի ընպաելով այս հակ աքօլէռայական նեկտարը ձեռք անցընելու համար։ Իսկ շատեր ալ իրենց հաւատքը լիմոնին վրայ կեդրոնացուցած՝ հինգական զրուշի կը գտնէին իւրաքանչիւրն ու մասունքի նման պահելով սուրճի վրայ կը կախեցնէին, ջուրը կը ծծէին ու կը հոտուրտային։
Այս տկար պաշտպանութիւններ թէեւ չէին զօրեր վարակեալը բժշկելու, սակայն դէթ, ոյժ կորով կը ներշնչէին ոչ-վարակեալներու, որոնցմէ շատեր դուցէ բարոյական տկարութեան պատճառաւ ենթարկուէին համաճարակին։
Յովհաննէսի հայրը, ղգոյշ, շրջահայեաց մարդ, բնաւ չընկրկեցաւ վրտանգին մեծութեան առջեւ, տունը քառանդինայի ենթարկեց, հաղորդակցութիւններն օրք արդէն խիստ ցանցառ էին՝ բոլորովին ընդհատեց հասարակութեան հետ, խիստ հսկողութիւն ի գործ դրաւ տան ուտեստին ու մաքրութեան նկատմամբ։ Յովհաննէսի տեղը, Ռօպէրթ քօլէճ, տունէն շատ ապահով էր ամէն տեսակէտով, մանաւանդ որ զաւակն ալ չէր ուզեր դասերէն զրկուիլ, ուստի ան ալ դպրոցին մէջ չէղոքացուց ու այսպէս ամէն նախգուշական միջոց գործադրելէ ետք, սկսաւ տուական աղօթքի ու հսկումի, Աստուծոյ գթութեան ապաւինելով։
Դրացիներ, ծանօթներ, ազգականներ, աչէն ձախէն կը մեռնէին։ Յովհաննէսի հայրը, բնաւ չէր հետաքրքրուեր անոնցմով, ո՛չ ալ պատուհանէ պատուհան լուր կ'ուղէր ստանալ օրուան համաճարակին ու անոր զոհերուն նկատմամբ։

(Շարունակելի)